

ABECEDA PLANINSKEGA NARODA

MARJAN RAZTRESEN

O vzgoji in vodništvu v slovenski planinski organizaciji je tekla beseda na 3. planinskem forumu, ki ga je lanskega 17. novembra v Kranju sklical predsednik PD Kranj **Franč Ekar** in ki se ga je udeležilo 14 povabljenih predstavnikov planinskih društev. Udeležba je bila pičla velik del zaradi časa začetka tega pogovora: tudi iz Planinske zveze Slovenije so organizatorju sporočili, da se ob 15. uri te okrogle mize ne more udeležiti nihče, ker jim delovni čas tega ne dopušča.

Ko je povzemal sklepe prejšnjega planinskega foruma, ki je bil prav tako v Kranju, je sklicatelj med drugim povedal, da je Planinska zveza Slovenije brezkonkurenčna organizacija, medtem ko imajo sosedje vsaj tri planinske organizacije, ki se trudijo biti boljše od konkurentov, »pri nas pa je vse naravnano samo vertikalno in nič več«. Ošvrknil je tudi slovenski šolski sistem, ki za dobro delo (tudi na področju izvenskolske planinske vzgoje) ne nagraduje učiteljev in mentorjev v šolah, ob tem pa izrazil mnenje, da bi morale vsako planinsko društvo dobiti nazaj toliko denarja, kolikor ga v centralo vložijo, medtem ko je stvar centrale, da dodatni denar pridobi od ustreznih državnih organov.

VLOGA MINISTRSTVA V PLANINSKI VZGOJI

O vzgoji v slovenski planinski organizaciji je zatem začel razpravljati smučarski trener in učitelj **Hinko Ule** iz Kranja, ki je povedal, da mora imeti vsak vodnik po gorskem svetu nujno tudi izobrazbo smučarskega učitelja in vaditelja. Vsaj kar zadeva gorske vodnike je to že dolgo praksa, prav tako pa gorski vodniki in Zveza smučarskih vaditeljev in učiteljev že precej časa tesno sodelujejo.

Ernest Stoklas iz PD Celje je vnovič načel nove kategorije v našem planinskem vodništvu, omenil, da je na tem področju zdaj popolna zmeda in da tako v Celju kot v Štorah nimajo več vodnikov, ki bi vodili društvene planinske izlete, saj nekateri dosedanja vodniki odpovedujejo sodelovanje na izletih tudi zaradi novih kategorij.

O planinski vzgoji v šolah je govoril **Franč Benedik** iz PD Kranj, ki je dejal, da je pri nas šolska planinska vzgoja »mučno delo brez velikih uspehov«. Nekoliko zmede je nastalo zadnje čase, ko se je naša planinska organizacija (vsaj navidez) začela usmerjati v kakovost in

opuščati dosedanje parolo o množičnosti v organizaciji. Kakovostno planinstvo seveda zahteva veliko vzgojnih akcij, vsaj zdaj, v začetku, pa je vprašanje, kako se to uresničuje v praksi. Omenil je planinski šolski izlet — vsaj en letno naj bi bil v vsakem razredu osnovne šole planinski in ne bi smel biti množičen pohod v gore, ampak naj bi se otroci na tej planinski turi predvsem kaj naučili. Doslej se je večinoma pokazalo, da takih izletov skoraj ni, tudi zato, ker naj bi jih financirali tisti, ki jih organizirajo, za to pa nimajo dovolj denarja niti šola in marsikje niti starši, v te namene pa ga nimajo niti planinska organizacija ali planinsko društvo.

Še dlje v takih črnogledih razmišljanjih je šel učitelj osnovne šole iz Preddvora in član PD Jezersko **Luka Karničar**, ki je povedal, da ni v nobenem šolskem učnem načrtu konkretno napisano, kaj naj bi pri planinskih urah pouka delali, prav tako ni preciziran program, za katerega bi bilo šolsko ministrstvo pripravljeno dati denar. »**Prof. Silvo Kristan**,« je dejal Luka Karničar, »je pri nas verjetno edini, ki ima pregled nad planinsko dejavnostjo v šolah, ko vzgaja poklicne vzgojitelje za to področje, medtem ko je vse drugo na utečenih in zdaj nepre-

Članarina za PD in naročnina na PV

»Navadna« planinska članarina za letošnje leto bo 800 tolarjev za odrasle in 320 tolarjev za mladino. Takšno je priporočilo Upravnega odbora Planinske zveze Slovenije, ki je o članarini razpravljala na seji lanskega 10. decembra v prostorih Planinske zveze Slovenije. Od tega bodo morala društva obvezno odvajati PZS od vsakega svojega odraslega člana 400 tolarjev in od vsakega mladega člana 160 tolarjev. Seveda pa se planinska društva lahko odločijo za višjo ali nižjo članarino od priporočene: za višjo, če bodo njihova vodstva smatrala, da je kupna moč njihovega članstva dovolj močna, in za nižjo, če bodo presodila, da je za njihovo članstvo takšna članarina prehuda denarna obremenitev in bi se zaradi tega število članstva lahko bistveno zmanjšalo. Ob teh članarinah bodo tudi letos veljale članarine s popustom za starejše planince in za cele družine: članarina s popustom za odraslega člana bo znašala 480 tolarjev in za planinski podmladek 160 tolarjev, od česar morajo društva polovico vsote nujno odvesti Planinski zvezi.

poznavnih poteh. Iz šolskega ministrstva uradno ni niti volje, niti želje podpirati planinstvo v šolah. Švicarji se, na primer, ob vsaki priložnosti ponosno trkajo na prsa, češ, mi živimo med gorami; nam, ki smo prav tako med gorami, pa je v tem okolju kar nekako nerodno živeti in se komajda istovetimo s tem, čeprav so gore za nas naravna danost. Uradno Slovenci nočemo biti hribovci, ker nismo tako vzgojeni. — Dejal je, da bi morala planinska vzgoja postati pri nas gmotno spodbujevana, in poudaril, da so planinske šole zdaj izključno delo planinskih društev, saj v slovenskih šolah planinstvo ni del šolskega sistema, kot bi moralo biti glede na naše bivanje med gorami. Ob koncu je poudaril še nujno povezavo med šolo, družino in društvom, ki bi naj skupaj delali na tem področju.

VPLIV DRUŠTEV NA PLANINSKO POLITIKO

Joža Varl iz PD Radovljica je omenil pomembno vlogo učiteljev: kjer mentor za planinstvo zna pritegniti otroke, postane veliko njegovih učencev planinskih vodnikov, ki se potem za to usposobijo v svojem planinskem društvu. Po njegovem mnenju bodo otroci planinsko dovolj vzgojeni in usposobljeni, če bo v šolah dovolj mentorjev planinske vzgoje, ki bodo za to tudi gmotno spodbujeni.

Po prepričanju **Rudija Kocijančiča** iz PD Jesenice se vse začne in konča v Planinski zvezi Slovenije. »Že predavnimi leti smo se čudili

planincem iz tujine, ki so po Hanzovi poti s čeladami na glavah hodili na Prisojnik,« je dejal, »medtem ko k nam to prihaja šele zdaj. V navdušenju množičnosti smo se pri nas ves čas zanašali na Gorsko reševalno službo, ki bo pomagala v stiski. KVIZ je zdaj dobesedno razpadel, razprijе v PZS so jo uničile. Sicer pa: dokler bo vse prihajalo iz Ljubljane, tudi vzgoja, se stvari ne bodo spremenile. PZS bi nujno morala prisluhniti društvom, ki imajo dobro razvito to dejavnost.«

Podobnega mnenja je bil tudi **Stanko Kofler** iz PD Dovje Mojstrana, ki je dejal, da planinska društva »s terena« nimajo nobenega vpliva na delo komisij PZS, čeprav so v njih tudi člani z Gorenjskega, na primer, kajti »kdor je nasprotoval Zvezi, je moral oditi iz zveznih komisij in je ostal le društveni odbornik«. Ko je povedal, da se v društvih veliko pogovarjajo o gospodarstvu, prav malo pa o vzgoji, je menil, da bi morala društva zagotoviti planinsko vzgojo tudi manj premožnim otrokom, ki jim doma denarja za to ne morejo dati. Posebej je poudaril, da je v slovenskem nacionalnem interesu, da bi imeli nacionalno planinsko šolo, poleg tiste v Bavšici nemara še eno v Vratih, ki naj bi se začela leta 1995, vsekakor pa naj bi planinska organizacija pritiskala na ministrstvo, da bi konkretiziralo planinske učne načrte.

Med sklepi so udeleženci zapisali, da je treba Ministrstvu za šolstvo in šport posredovati zahtevo, naj v šolah posvečajo ustrezno pozor-

Za to članarino so slovenski planinci v gorah nezgodno zavarovani in imajo popust pri prenočevanju v planinskih postojankah. To pomeni, da se gorskemu obiskovalcu spleča včlaniti v planinsko organizacijo, če ima namen enkrat samkrat prenočevati v planinski koči, kjer ima 50-odstotni popust na ceno nočnine.

Dokaj dolga je bila na decembrski seji Upravnega odbora razprava o tako imenovanem članstvu A, za katerega znaša letos članarina 2800 tolarjev, od česar morajo društva odvesti 2400 tolarjev Zvezi. Kot je bilo rečeno, je to članstvo zanimivo (tudi finančno) predvsem za tiste, ki so planinsko najbolj aktivni in ki veliko hodijo tako po domačih kot po tujih gorah in ki jih poleg tega vsaj nekoliko zanimajo vsakršna dogajanja v planinskem svetu. Planinci, ki plačajo to članarino, imajo 50 odstotkov višje zavarovalne vsote pri nezgodnem zavarovanju, 25-odstotni popust pri naročnini Planinskega vestnika (pri čemer je vsekakor zanimiv podatek, da se popust pri družinskih članih lahko sešteva), 50-odstotni popust pri enem izvodu stenskega koledarja, brezplačen izvor koledarja akcij PZS, brezplačne storitve planinske knjižnice, vrednostni bon za 300 tolarjev, vnovčljiv ob nakupu izdaj Planinske

založbe, popust pri prenočevanju v planinskih postojankah in — kar je še posebno zanimivo za obiskovalce tujih gor — zavarovanje reševanja v evropskih gorah.

Ugotovljeno je bilo, da se zaradi vseh teh ugodnosti število A članov Planinske zveze Slovenije iz leta v leto veča. Čeprav je med člani A tudi nekaj donatorjev, ki ugodnosti iz takšnega članstva ne izkoriščajo, je večina vendarle iz vrst najaktivnejših planincev.

Letošnje društvene članarine so člani Upravnega odbora PZS sprejeli soglasno s pripombo, da naj bi se članarina leta 1995 povečala le v primeru, če bi se življenjski stroški povečali za več kot pet odstotkov. To je bilo z drugimi besedami povedano, naj bi planinska društva pobralo članarino Planinski zvezi Slovenije pošiljala v prvi polovici leta.

Upravni odbor je na isti seji tudi odločil, da bo naročnina na Planinski vestnik za leto 1995 2400 tolarjev in da bo plačljiva v največ dveh obrokih, marca in septembra. Plačevanje naročnine po četrletjih, ki je zahtevalo veliko dela in skrbi tako plačnikom kot upravi Planinskega vestnika, ni več potrebno, odkar se je inflacija umirila. Seveda pa je naročnino na PV mogoče plačati tudi v enem samem obroku.

nost planinski vzgoji, saj smo Slovenci planinski narod, da je na šolske izlete v gore treba v skupini peljati toliko otrok, da je skupina obvladljiva, da mora ministrstvo učiteljem, ki se ukvarjajo z izvenšolsko planinsko dejavnostjo, zagotoviti sredstva za delo in nagrade, in da je naposled potrebno v tej zvezi opredeliti odgovornost na takih izletih. Omenjeno je bilo tudi, da so skavti že nekakšna konkurenca planinskim društvom, saj je njihova organiziranost na gorskih izletih včasih že boljša od planinske.

RAZLIČNE ODGOVORNOSTI VODNIKOV

Razprava o gorskem vodništvu je bila na 3. kranjskem planinskem forumu bistveno krajša od razprave o vzgoji in izobraževanju. Moderator foruma Franc Ekar je v uvodu k razpravi dejal, da je gorsko vodništvo tudi pri nas dopolnitev turistične ponudbe, potem pa je menil, da je sedanji pravilnik o kategorijah vodnikov, ki ga je predlagala PZS, neživljenjski. Potem je dodal: »Če bo gorski vodnik (ki ga je, mimogrede, do te stopnje izobrazil planinska organizacija) vodil kliente in sam pobral zaslužek, bo moral dati določeno vsoto kot uporabnino za planinska pota, za GRS itd.« Kritiziral je tudi klasifikacijo planinskih potov, ki marsikoga lahko ob spremenjenih vremenskih pogojih bistveno zavede in je to »nevarno igranje s planinci«.

Stanko Kofler iz PD Dovje Mojstrana je prepričan, da se v nekaterih podgorskih turističnih krajih pri nas že ponujajo gorski vodniki, ki vodijo čez Steno in drugam, take ponudbe pa je še premalo.

Club 4000

V Italiji so pred kratkim ustanovili »Club 4000«, v katerem naj bi se združevali tisti gorniki, ki so prišli ali priplezali na najmanj 50 do 82 alpskih gorskih vrhov, višjih od 4000 metrov. Pri tem velja natančno določeno in dogovorjeno merilo: kot štiritisočaki so priznani le tisti gorski vrhovi s to višino, ki so bili objavljeni v lanskem prvi številki revije Alpen in ki jim je dala »blagoslov« UIAA. Klub bi rad dal »zbiralcem« štiritisočakov priložnost za sestajanje in izmenjavo informacij, dokumentov in izkušenj. Vsi, ki bi jih takšno članstvo zanimalo, lahko pišejo na naslov Franco Bianco, Club 4000, Via Torino 71, I-10075 Mathi (Torino), seveda pa morajo priložiti seznam svojih osvojenih štiritisočakov.

Hoja brez žuljev

Zaradi vnetij, odrgnin ali žuljev je že marsikatera tura, ki bi se lahko prav lepo končala, postala grenka izkušnja. Najboljša možnost, da bi žulje čim hitreje pozdravili ali da bi do njih sploh ne prišlo, je zdaj serija obližev za varovanje kože znamke Compeed. Takoj ko začutimo, da nas čevlji žuli ali tišči in da bi iz tega lahko nastal boleč žulj, ta obliž nalepimo na občutljivo mesto, kar preprečuje drgnjenje in nastanek žulja. Če pa žulj že imamo, deluje Compeed kot dodatni sloj varovalne kože, ki preprečuje bolečino in skrbi za optimalne pogoje celjenja in zdravljenja. Obliž za varovanje kože Compeed je mogoče kupiti v avstrijskih lekarnah, drogerijah in specializiranih športnih trgovinah.

Predsednik PD Kranj Ekar se je vrnil h kategorizaciji vodnikov in menil, da so mladinski vodniki nemara v nekaterih primerih lahko celo nevarna kategorija, saj imajo na eni strani ustrezne kvalifikacije, na drugi strani pa ne morejo učinkovito pomagati. Po njegovem mnenju bi bilo treba pri nas začeti premišljevati tudi o enotnih in potrjenih cenikih za gorsko vodništvo.

Matevž Košir iz PD Kamnik je postregel z drugačno izkušnjo iz svojega kraja in društva: dejal je, da pri njih privatnega gorskega vodništva ni, ampak je vodništvo dobro organizirano v planinskem društvu, gorski vodnik **Bojan Pollak** pa ga primerno usmerja.

Franc Ekar je zatem načel vprašanje odgovornosti vodnika na planinskem izletu: »Vsaka poklicna šola, ki nekoga usposobi, odgovarja za njegove kvalifikacije,« je dejal. »Kaj pa PZS? Ta organizacija za nič ne odgovarja, čeprav je dala vodnikom na nekaterih planinskih izletih, ki so se tragično končali, svoj žig na spričevalo o kvalifikaciji. Če PZS za svoje programe ne odgovarja, naj o njih daje samo svoje mnenje, ne pa tudi žiga!«

Luka Karničar iz PD Jezersko je razmišljal mileje: če imamo mladinske, planinske in gorske vodnike, tri kategorije torej, naj bo za vsako ob programu in vsebini izobraževanja in znanja določena tudi stopnja odgovornosti; dokaj natančno naj bo določeno, kako velika je odgovornost vsake od treh kategorij.

Joža Varl iz PD Radovljica ni prepričan, ali je zdaj planinski vodnik sploh še potreben, saj na eni strani odsvetujejo množičnost v gorah, na drugi strani pa naj bi prav ti vodniki skrbeli za (več ali manj množične) planinske društvene izlete. Dejaj je, da so v novem pravilniku sporne le kategorije, izobraževanje pa niti najmanj, pa najsi bo v okviru PZS, KVIZ ali MDO.

POGOVOR V ZAKLJUČENEM KROGU

Razpravo je nekako končal Rudi Kocijančič iz PD Jesenice, ki je dejal, da je Mladinska komisija pri PZS zaradi dobre organiziranosti prerasla samo sebe in da je iz prejšnjih treh vodniških kategorij nastalo zdaj 16 vrst vodnikov po gorskem svetu. Za ilustracijo boljše organiziranosti se je nekoliko sprehodil v preteklost in malo v Centralne Alpe: pred drugo svetovno vojno je bil pri nas samo od oblasti potrjen gorski vodnik za določeno območje, v Chamonixu pa se — tako kot se pred vojno niso pri nas — ne prepirajo zato, ker vsak ve, kaj sme.

Pravzaprav je škoda, da si je 14 istomišljenikov dve uri dolgo med seboj izmenjavalo izkušnje in da ni bilo še kakšne druge strani; iz kresanja mnenj bi se potem rodilo kaj zares vsestransko uporabnega.